

J.M.G. Leune
Oorlogsschade in Steenbergen 1794-1797
Versie februari 2015

Eind juli 1794 werden diverse polders van Steenbergen onder water gezet in het kader van een te verwachten aanval van Franse troepen.¹ De inundaties konden de Franse bezetting niet verhinderen.² In 1797 werden burgers in de gelegenheid gesteld om de door hen geleden schade te melden en een beroep te doen op een vergoedingsregeling krachtens een “requisitie” van de “Representanten van het Volk van Bataafsch Brabant” d.d. 13 juli 1797.³ In aanmerking voor vergoeding kwam schade (“door de rampen des oorlogs veroorzaakt”) aan beesten, contante penningen, roerende en onroerende goederen, veroorzaakt door vergravingen, inundaties, beschietingen of anderszins. Aannemelijk is dat verreweg de meeste schade veroorzaakt werd door inundaties en de daarmee samenhangende vergravingen. Voorafgaande aan en tijdens de Franse bezetting werd er niet of nauwelijks geschoten. Op 2 februari 1795 trokken de Fransen de stad binnen, nadat het Staatse garnizoen de stad op 30 en 31 januari van dat jaar had verlaten. In opdracht van de Staten-Generaal dienden de vestingen in West-Noord-Brabant (waaronder Steenbergen) zonder slag of stoot de poorten voor de Franse troepen te openen. Onderkend werd dat verzet vanwege de Franse overmacht zinloos was.

Getroffenen (ook zij die elders woonden en in Steenbergen bezittingen hadden) dienden de schade “zoo nauw mogelijk en naar hun beste weten” en onder ede op te geven krachtens een resolutie van de “Municipaliteit” (het gemeentebestuur) van Steenbergen d.d. 26 juli 1797.⁴ Dit bestuur verstrekke een overzicht van de schade aan de “Provintie van Bataafsch Brabant”. Naar aanleiding van een nadere resolutie van de “Representanten van het Volk van Bataafsch Brabant” werd in opdracht van de “Municipaliteit” van Steenbergen d.d. 1 maart 1798 een nieuwe opgave van de schade gedaan.⁵ Dit gebeurde waarschijnlijk kort daarna. Mogelijk zijn de bedragen op dit kohier deels een verbijzondering (al dan niet na herberekening) van het schadebedrag dat op het kohier uit 1797 is vermeld. Het is dan ook niet verantwoord om de bedragen van beide kohieren bij elkaar op te tellen, niet per persoon en niet in totaal. Soms is het in 1798 gedeclareerde bedrag hoger, maar soms ook lager dan in 1797. Het is denkbaar (maar helaas niet te verifiëren) dat de in maart 1798 gerapporteerde bedragen (deels) betrekking hebben op aanvullende schade die is ontstaan tussen juli 1797 en maart 1798. Vermoedelijk was in juli 1797 nog niet alle schade geïnventariseerd. Op het kohier uit 1798 komen bovendien diverse personen voor die op het eerdere kohier ontbreken.

Dat het kohier uit 1798 mogelijk een hertaxatie bevat van de schadebedragen die in 1797 zijn gerapporteerd blijkt uit een vergelijking van **gespecificeerde** declaraties. Een voorbeeld zijn de declaraties uit 1797 en 1798 van Elisabeth van der Burgt, weduwe van Paulus Hendrik van Pelt en eigenaresse van het landgoed Ekelenberg (zie bijlage). Deze declaraties hadden op dezelfde soorten schade betrekking, maar werden in 1798 voorzien van andere (lagere) bedragen. Het kwam ook voor dat de schade van een getroffene in 1798 hoger werd bepaald dan in 1797, vermoedelijk omdat eerder nog niet alles was getaxeerd.

Op het kohier uit 1798 worden ook de bedragen vermeld die door de declaranten (of hun rechtsopvolgers) dienden te worden betaald voor het in ontvangst nemen van een bewijs inzake hun declaratie (“solvit in receptisse”).⁶

De datering van het kohier uit 1798 is niet geheel duidelijk. Dat het kohier betrekking heeft op schade krachtens een instructie van maart 1798 staat wel vast, maar minder duidelijk is de datum waarop de ontvangstbewijzen zijn getekend. In een enkel geval (dat van de weduwe van Dirk Willem Verrotten) is aangetekend dat dit gebeurde op 10 december 1798. Vermoedelijk was dit een afwijking van het gangbare patroon en is die datum om die reden genoteerd.

Niet nagegaan is of en zo ja in welke mate de gedeclareerde schade daadwerkelijk is vergoed. Hiervoor is nader onderzoek nodig.

Van de op beide momenten gedeclareerde schade zijn afzonderlijke kohieren bewaard gebleven. In onderstaande gecompileerde transcriptie zijn zij naast elkaar gezet. Volstaan wordt met de vermelding van de gedeclareerde bedragen in guldens (onder weglating van verdere specificaties), terwijl ook de kosten die met het declareren van de vergoeding gepaard gingen (“montant van ’t geene moet worde betaald voor de koste hierop gevallen”) buiten het overzicht blijven.

Indien op de kohieren voornamen met initialen zijn vermeld terwijl deze uit een of meer andere bronnen eenduidig bekend zijn, zijn de voornamen (in veel gevallen alleen de eerste) voluit geschreven.⁷ Via noten (en gebaseerd op andere bronnen) is getracht te verduidelijken om welke persoon het ging indien de notering op de kohieren onduidelijk was. Verdergaande annotaties blijven op een enkele uitzondering na achterwege.

Sommige personen komen op een van de kohieren dubbel voor, waarschijnlijk in verband met schade aan uiteenlopende objecten en/of in verband met een latere (en dus toegevoegde) opgave.

Teneinde een totaalbeeld van de gedeclareerde schade te kunnen verkrijgen is het waarschijnlijk verantwoord om de per persoon hoogst gedeclareerde bedragen te totaliseren. Geconcludeerd kan dan worden dat de totale oorlogsschade in Steenbergen in de periode 1794-1797 zoals opgegeven door particulieren, de polderbesturen, de gereformeerde kerken (in Steenbergen en Kruisland) en het Weeshuis fl. 429.737 bedroeg. De aangegeven schades varieerden van fl. 10 tot fl. 24.861.

Ter vergelijking: de gerapporteerde schade van de inundaties te Steenbergen in april 1747 (ten tijde van de Oostenrijkse Successieoorlog) bedroeg fl. 677.608, waarbij moet worden aangetekend dat niet duidelijk is of toen dezelfde definitie van schade is gehanteerd als in 1794-1797.⁸

De top vijf van de meest gedupeerden ziet er als volgt uit:

1.	Cornelis Johannes Bloys van Treslong ⁹	fl. 24.851
2.	Cornelis Bartelse Clarijs	fl. 15.841
3.	Emmericus de Weert Corneliszn. ¹⁰	fl. 15.472
4.	Jan Coenraad (Koenraad)	fl. 11.853
5.	Pieter Uytdewillige(n)	fl. 9.611

In een bijlage worden vier voorbeelden vermeld van **gespecificeerde** declaraties.

Voor het **aantal** bewoners van het platteland te Steenbergen hadden de inundaties in 1794 nauwelijks gevolgen, zoals blijkt uit de volgende statistiek betreffende de periode 1793-1798.¹¹ De bewoners zijn ingedeeld in twee groepen: 16 jaar en ouder en jonger dan 16 jaar. Let wel: de inwoners van de stad zijn niet meegeteld. De telling van de bewoners in 1794 vond plaats in de maand mei, dus nog vóór de inundaties in dat jaar. Ten opzichte van mei 1794 was het aantal bewoners in mei 1795 gedaald met 109 personen. Deze daling zette zich in 1796 bescheiden voort. Vanaf 1797 trad een licht herstel op, overigens door de toename van het aantal kinderen. Per saldo veranderde er in de periode mei 1794 tot mei 1798 in de omvang van de plattelandsbevolking niet veel.

Jaar	16 >	< 16	Totaal
1793	1633	1106	2739
1794	1699	1092	2791
1795	1617	1065	2682
1796	1607	1052	2659
1797	1586	1116	2702
1798	1612	1164	2776

De inundaties in 1747 (ten tijde van de Oostenrijkse Successieoorlog) hadden wel ingrijpende gevolgen voor de omvang van de plattelandsbevolking te Steenbergen. Woonden er in 1746 nog 2555 personen in de Steenbergse polders, in 1749 was dit aantal fors gedaald tot 1435.¹² Pas in 1771 werd het peil bereikt van 1746.¹³

Gedeclareerde oorlogsschade te Steenbergen in juli 1797 en maart 1798

In de eerste kolom is eerst het nummer van de declarant vermeld op het kohier uit 1797 (of het ontbreken daarvan door een liggend streepje) en vervolgens, indien van toepassing, het nummer dat is genoteerd op het kohier uit 1798. De declaranten die achterin het eerste kohier ongenummerd voorkomen zijn doorgenummerd (tussen haken).

In de derde kolom is de in juli 1797 gedeclareerde schade vermeld en in de vierde kolom de gedeclareerde schade in maart 1798. De bedragen zijn afgerond vermeld in guldens.

Nr.	Naam	juli 1797	maart 1798
-/325	Aarts, Marijnis	-	5142
-/335	Adan, Johannes Baptiste	-	1258
33	Adriaan Schoutens, zijn weduwe (mog. Catharina de Groot)	419	
-/352	Adriaanse, Gommert	-	475
98/244	Adriaanse, Gommert	957	836
97	Adriaanse, Gommert, als gelaste van N.N.	120	
75/446	Aernouts, Adriaan	6937	1378
-/354	Akkeren, Pieter van	-	180
186/442	Amstel, Wilhelmus van	1743	2123
-/265	Antonijse, Pieter	-	93
90/319	As, Andreas van, zijn weduwe (Maria van Oorschot)	867	710
(239)	Assendelft (zijn weduwe), Taet [Taats] van Amerongen en Suermond (zijn weduwe) (gezamenlijk) ¹⁴	4238	
185	Baale(n), Gijsbertus van	2925	
-/279	Baale(n), N.N. (verm. Gerardus, Geert) van, zijn weduwe (Anna Ruys) ¹⁵	-	8642
-/280	Baale(n), N.N. (verm. Gerardus, Geert) van, zijn weduwe (Anna Ruys)	-	250
41/304	Baaten, Jan Govertse, zijn weduwe (1797) (Helena Eestermans) c.q. zijn erven (1798)	346	2834
-/362	Baaten, Jan Govertse, zijn weduwe (1798) (Helena Eestermans)	-	3305
65/298	Bakker, Hendrik de	274	184
-/449	Bakker, Hendrik de	-	361
30	Bakker, Jan de	527	
52	Baks, Cornelis	26	
218/404	Bastiaanse, Adriaan	1231	1290
-/297	Bastiaanse, Jan	-	117
14/322	Bavel, Cornelis van	3742	4460
132/100	Bavel, Jan Anthonisse van	550	100
137/228	Bavel, Jan van	1383	1173
-/452	Bavel, Pieter van	-	160
134/288	Bazelier, Adriaan	295	288
-/451	Bazelier, Adriaan	-	360
110/351	Bazelier, Anthonij	2144	1784
133	Bazelier, Thomas	271	-
-/274	Bazelier, Thomas, zijn weduwe (Antonia van Someren)	-	424
59/477	Beek, Dirk van der	650	495
182	Berg, Wouter van den	50	
214	Bevelander, Naboth	276	
66	Bierens, Cornelis	357	
6/378	Blankers, Adriaan	228	544
-/283	Blankers, Huybrecht	-	80
(241)	Bloys van Treslong, Cornelis Johannes	24851	
-/478	Bloys van Treslong, Cornelis Johannes, zijn weduwe (Johanna Isabella Calkoen)	-	10935
4/459	Boere(n), Daniel	1263	888

28	Boere, Pieter	146	
55	Bogers, Adriaan	190	
123/253	Bogers, Cornelis	370	217
92/256	Bogers, Jan	107	84
-/291	Boogers, Cornelis	-	73
(240)/257	Boven, Jacobus van	1487	1643
-/264	Boven, Machiel van	-	471
15/229	Broos, Pieter	191	146
79/428	Brugmans, Ary, zijn weduwe (Pieternelle Baks)	63	63
103/448	Bruijn, Cornelis J. de, zijn weduwe (Pieternelle van Gunst)	360	1072
-/466	Bruijn, Cornelis J. de, zijn weduwe (Pieternelle van Gunst)	-	931
-/258	Bruijn, H. de	-	75
169/316	Bruijn, Huijbregt de	4280	4544
3/353	Bruyn, Cornelis Geertse de	250	242
-/348	Bruyn, Elizabet de	-	194
60/356	Bruyn, Jan Geertse de, zijn weduwe (Lena Kuypers)	897	929
-/402	Bruyn, Jan Joosse de	-	195
-/403	Bruyn, Jan Jorisse de	-	40
-/345	Bruyn, Jan M. de	-	475
184/391	Bruyn, Pieter Cornelisse de	2494	3469
-/399	Bruyn, Pieter de	-	664
194	Buijten, N.N. (Antonius?) van der, zijn erven	1041	
-/387	Buijzen, Leendert	-	52
232/226	Burgt, Elisabeth van der, weduwe van Paulus Hendrik van Pelt ¹⁶	4323	2764
-/370	Buyk, Adriaan	-	136
106/238	Caam, Cornelis van, zijn weduwe (Cornelia Keyser)	918	658
104	Canje (mog. Canjé), Frans van	207	
109	Caron, Jacob	388	
124/227	Cittert, Cornelis van	100	87
159/271	Cittert, Dielis van	835	431
172/469	Clarijs (Klarijs), Cornelis Bartelse	15841	11385
170/331	Clarijs, Cornelis Janse	5122	5318
173/314	Clarijs, Jan	2108	2813
223	Clarijs, Marijn	570	
44/349	Clement, Francois, zijn erven c.q. weduwe (Alberdina Honcoop)	2120	2830
43/372	Coenraad (Koenraadt), Jan	11853	11833
73	Coenraedt, L. (verm. Laurens)	496	
126/409	Cornelisse, Abraham	324	458
127	Cornelisse, Abraham	123	
2/465	Dankers, Jan	307	83
46	Delwarel, Leendert, zijn weduwe (Dymphna Slotmans)	499	
233/440	Diepenbeek, Cornelis Johannes van	517	816
168/326	Dingeman, Marijn Carelse	6685	6999
149/268	Dingemans, Antony	3066	1894
17/306	Dingemans, Cornelis, in 1798 zijn weduwe (Anna de Jongh)	3382	3578
-/338	Dogge, Cornelis, zijn weduwe (Adriana van der Weegen)	-	161
-/232	Dogge, Willem	-	298
-/415	Dorst, Vincent van	-	70
39/224	Dorst, Willem van	99	58
23/363	Eestermans, Cornelis	4025	4546
116	Eestermans, Leendert	526	
69/305	Elias, Lauwerijs	150	136
221/441	Etten, Jan van	310	310

-/312	Eymberts, G. (verm. Gasparus)	-	7160
1	Eynatten, Henricus van, zijn weduwe (Lucia (ook: Sijke) van de Berg) ¹⁷	4376	
158/424	Gaans, Cornelis van	635	634
207	Gaanse, Jacobus	119	
-/474	Gallas, N.N., zijn weduwe ¹⁸	-	670
-/438	Gastel, Antony van	-	940
183/293	Gastel, Jan (Johannis) van	1156	1585
58/472	Geers, Anthony	1600	1127
195/369	Geers, Pieter	810	200
139/242	Geers, Pieter	884	2612
-/437	Gereformeerde kerk van Kruisland	-	44
(244)	Gereformeerde kerk van Steenberg ¹⁹	616	
157/270	Giljam, Adriaan	7343	5343
-/292	Goosen, Johannes	-	345
-/299	Groot, Adriaan de	-	334
-/371	Groot, Gommarus de	-	630
191/313	Gunst, Pieter van, zijn weduwe (Antonia van Etten)	267	2586
118/420	Hage, Pieter	631	539
-/457	Hensbeek, Pieter	-	74
234/275	Hogendorp, Willem van ²⁰	7202	7112
-/373	Hooff, Jan van	-	63
216	Hoogmoet, Willem ²¹	857	
42/383	Hoveniers, Jan	2556	2849
162	Huijsmans, Antonie	309	
45	Huijsmans, Hendrik	443	
179/400	Huijsmans, Jan	494	494
74/294	Huijsmans, Marijn(is)	6129	6107
175/315	Huijsmans, Mattijs	5944	6590
7/340	Huysmans, Adriaan, zijn weduwe (Janna van Gaans) ²²	5691	5204
115	Huysmans, Jan Janse, zijn erven	390	
178/359	Huysmans, Philippus	572	592
35/413	Jacobs, Jan	763	763
205	Jansen, Cornelis	154	
-/360	Jansen, Jan	-	592
95/237	Jansen, Jan	130	148
21/410	Jong(h), Jan de, junior	451	451
174	Jong, Adriaan de	67	
180/	Jong, Bastiaan de	127	160
229	Jong, Cornelis de	91	
215	Jong, Dirk de	1095	
71/240	Jong, Dirk de (geschrapd in 1797), zijn weduwe Pieterella van de Kar (vermeld in 1798)	1480	1296
202	Jong, Franciscus de	366	
-/366	Jong, Jacobus de	-	315
-/332	Jong, Marijn de	-	1172
138/233	Jong, Martien de, zijn weduwe (Dingena Verbogt)	125	140
22/389	Jongh, Cornelis de	91	90
227/467	Joppe(n), Cornelis J.	1210	1210
107/431	Joppen, Cornelis Pieterse	197	197
48/419	Joppen, Jan Pieterse	213	238
-/416	Kamp, Frans van	-	207
152/365	Kar, Anthoy van de, zijn weduwe (Johanna Elsackers)	1166	1093
34	Keepers, Willem	351	
150	Keijser, Jan de	16	
190/278	Klasen (Klaase), Cornelis	1813	985
78/247	Klerk, Adriaan de, zijn weduwe (Dingena van Boey)	727	711
12/468	Klerk, Jan de	2774	2372

	Koenraad; zie Coenraad		
219/418	Kok, Jan	715	700
148/408	Koning, Pieter de	270	290
171/433	Kools, Cornelis	200	234
-/471	Koppens, Cornelis	-	90
231/385	Korst, Adriaan	813	813
-/375	Korst, Pieter	-	256
51/251	Kostermans, Cornelis	122	122
203/236	Kostermans, Marijnis	38	626
-/436	Kostermans, Rochus	-	32
89	Kremers, Huijbrecht	22	
177/346	Krijne(n), Cornelis	300	300
176/358	Krijnen, Krijn	1625	1797
163	Kuijstermans, Marijnis	641	
140	Kuylen, Pieter van	260	
165/231	Laanen, Hubertus (Huybrecht)	116	114
-/347	Landtschot, Franciscus van	-	1035
-/254	Langlet, Pierre (Pieter), zijn weduwe (verm. Jobina de Vos)	-	358
(245)	Leur, J.C. (verm. Joan Christiaan) van de	547	
-/401	Leydekkers, Cornelis	-	50
112/456	Ligtenberg, Jan	1479	1462
-/309	Lodiers, Cornelis	-	33
224	Lodiers, Pieter, zijn weduwe ²³	267	
99	Loon, Jan van	24	
100/405	Luijk, Adriaan van	962	950
160/426	Luijken, Cornelis	124	128
83/381	Luijken, Jan	937	750
96	Luijks, Adriaan	136	
101	Luijks, Bastiaan, zijn weduwe (Joanna Verbeeck)	2662	
-/475	Luijks, Sebastiaan	-	140
226	Luijsterburg, Cornelis	15	
94/384	Mangelaars, Marijnis	2148	2152
32	Marijnis Aartse	3019	
86/290	Martens (Maartens), Jan, zijn vrouw (1797), zijn weduwe (1798)	446	366
-/450	Meel, Cornelis van	-	870
105	Meesters, Cornelis	321	
-/288	Moerkens, C.	-	510
67/327	Molenaars (Meulenaars), Pieter	1369	2009
-/330	Molenaars, Adriaan	-	44
-/343	Molenaars, Hendrik, zijn weduwe (Maria Bedagt)	-	30
196	Moors, Willem	128	
-/443	Motman, Gerrit Willem van ²⁴	-	1600
-/454	Mulders, Adriaan, zijn weduwe (Jacoba van Bavel)	-	80
200	Mulders, Jacobus	115	
80/259	Musters, Dingeman	40	40
-/386	Nassau, Adriaan van, zijn weduwe (verm. Cornelia Vrients) ²⁵	-	25
-/250	Neeff, Maria Antoinetta de	-	566
-/444	Nel, Josephus de ²⁶	-	120
235/406	Neve, Gillis Pieter de	1675	692
-/241	Neve, Gillis Pieter de	-	360
38/421	Nieuwenhuijze(n), Maarten van	338	338
154	Nieuwenhuijze, Anthonie van	237	
166	Nieuwenhuijze, Arij van	420	
161/417	Nieuwenhuijze, Jacobus van	388	388
108	Nieuwenhuijze, Johannes van, zijn weduwe (Lena)	527	

	Korteweg)		
37	Nieuwenhuijze, Willem van	292	
-/423	Nieuwenhuijzen, A.J. (verm. Arij Jacobus) van	-	251
120/430	Nieuwenhuijzen, Gerard van	314	416
129/429	Nijssen, Johannes (Jan)	50	52
117/252	Nuyts, Jan	680	1046
208	Nyzer [?], N.N. de, zijn of haar erven	213	
87/225	Oetelmans, Hendrik	126	114
13	Oirschot, Jan van	31	
220	Oirschot, Johanna van, weduwe van N.N. Adriaanse	63	
212	Olen, Marijn van	487	
26/301	Oorschot, Adriaan van	1495	1192
-/392	Osta, Govert van	-	377
50/435	Osta, Hendrik van	904	123
209/235	Osta, Jan van	291	284
187/286	Oudera, Arnoldus van der	1401	1765
217/239	Overveldt, Huijbrecht van	338	549
147	Palings, N.N. (verm. Joannes Baptista), zijn weduwe (verm. Susanna Cauwenbergh)	42	
81	Philipse, Pieter	11	
155	Plasmans, Adriaan	20	
156/455	Plasmans, Adriaan	1348	946
(242)	polderbesturen van Steenberg	3672	
27/425	Poortvliet, Jan van	602	606
-/390	Potters, Adriaan	-	152
-/394	Potters, Cornelis	-	40
64/357	Potters, Jan	377	1682
-/324	Potters, Marijn	-	300
-/388	Potters, Marijn	-	110
56/308	Potters, Mattijs	124	124
-/333	Prooyen, Jan van	-	79
167/374	Quist, Pieter	2961	2995
102/303	Raeijmakers (Raaijmakers), Joost	408	408
5/287	Rampaart, Cornelis	480	550
136/267	Reijen, Cornelis van	192	193
141	Reijen, Johannes van	6	
63/223	Reijen, Pieter van	260	529
36	Rente, Jacobus	90	
199/341	Rieberg, Cornelis	789	4153
125	Riet, Christiaan van der	446	
197	Riet, Christiaan van der	446	
-/376	Riet, Hendrik van der	-	60
-/311	Riet, Laureijs van der	-	4918
225	Riet, N.N. van der, de erven	2007	
93/411	Riet, Willem van de	240	249
-/249	Rijk, Willem de, zijn weduwe	-	63
47/427	Roeijers, Marijnis	298	295
53	Roks, Anthonij	38	
19/276	Roman, Alexander Sigismund van ²⁷	1850	2051
-/447	Rombouts, Geert	-	874
-/393	Rooij, Jan van	-	66
-/342	Rooij, P.P. van, zijn erven ²⁸	-	215
-/458	Rooij, Stephanus van, zijn weduwe (Anna Catarina de Wit)	-	3061
228	Sandvliet, J. (verm. Joannes) van ²⁹	950	
72/334	Schamps, Jan de	213	653
61	Schillemans, Wouter	246	
-/344	Schoutens (Schouteren), Pieter	-	93

222	Schoutens, Adriaan Denisse (Dionisiuszn.), zijn weduwe (Petronilla Roucke of Roecke)	2205	
68/300	Schrauwen, Martinus	573	609
142/245	Smout, Godefridus Antonius	1973	1833
-/338	Spanuyt, Marijn, zijn weduwe (Martina Uytdewilligen)	-	540
-/382	Stadhouders, Jan Janse	-	103
77/285	Stellenaer(s), Marinis, zijn weduwe (Elizabeth Vriens)	500	441
111	Strooij, Adriaan van	72	
237/263	Stuten, Zacharias, zijn weduwe (Petronella Jacoba van Hoogstraten) ³⁰	2115	2549
(239)	Suermond, N.N., zijn weduwe; zie Assendelft c.s.		
16/234	Suijkerbuijk, Adriaan	388	374
-/434	Swaan, Antony	-	90
-/284	Swart, H. de, zijn weduwe ³¹	-	550
(239)	Taet van Amerongen; zie Assendelft c.s.		
91/339	Tax (Tacx), Jacobus	177	88
62/350	Tax, Jan	114	150
143/310	Teunisse, Hendrik	1494	2322
135/364	Tholenaars, Joseph	2726	2746 ³²
10/246	Thuymders, Jan	962	675
-/377	Tiggelen, Willem van	-	103
213/414	Tilburg, Hendrik van	136	136
11	Tillo, Gerard van	10	
204	Tillo, Gerard van	10	
-/282	Timmermans, Jan	-	200
54	Timmermans, Nijs	13	
24	Timmers, Jacobus	25	
128/398	Timmers, Willem	501	502
-/445	Ursel, N.N. (verm. Dominicus) van, zijn weduwe (verm. Anna van der Oudera) ³³	-	700
211/320	Uytdewillige(n), Jacobus	258	273
82/329	Uytdewillige(n), Pieter	8983	9611
-/281	Uytdewillige, Adriaan	-	150
210	Uytdewillige, Jacobus	90	
76/321	Uytdewillige, Jan Janse	574	734
-/323	Uytdewilligen, Cornelis G. (verm. Govertse)	-	750
-/289	Uytdewilligen, G. (verm. Govert Janse), zijn erven, w.o. mog. zijn verm. weduwe Cornelia Rampaert	-	2082
8	Uytdewilligen, Govert (verm. Govert Janse)	1271	
9/380	Uytdewilligen, Johannes Govertse	2598	2685
-/255	Uytdewilligen, L. (mog. Leendert Jacobse)	-	180
144/462	Verbeek, Adriaan Janse	1910	1970
189/243	Verbeek, Cornelis	1265	810
-/479	Verbeek, J., zijn erven ³⁴	-	1892
198/269	Verbeek, Jacobus	400	507
145/463	Verbeek, Jan Adriaanse	2263	1883
113	Verbeek, Jan Andriese	91	
114/412	Verbeek, Jan Andriese	205	296
57/470	Verbeek, Laureijs	9550	8828
188/307	Verbeek, Marijn	1510	1485
230	Verbogt, Adriaan	7	
119/461	Verbogt, Jan	379	348
-/336	Verbraak, Jan N. (verm. Nicolaasz.)	-	1384
-/367	Verbraak, Jan N. (verm. Nicolaasz.)	-	127
164	Verheulen, Dirk	307	
-/439	Vermeer, N.	-	36
-/355	Vermeulen, G. ³⁵	-	1800
236/476	Verroten, Dirk Willem, zijn weduwe (verm. Amelia)	502	426

	Braber)		
181/396	Voorbraak, Adriaan	1494	1671
-/368	Voorheyen, Daniel	-	330
-/260	Voormeulen, Pieter	-	84
-/273	Vorst, Machiel van der	-	334
121/	Vos, Adriaan de	594	592
84	Vos, Gommert [de]	12	
70	Vromans, Cornelis, zijn weduwe (Adriana Molenaers)	2900	
20/480	Vromans, Jacobus	2014	926
-/328	Vromans, Jan	-	2906
201/296	Vromans, Pieter	40	62
-/230	Washington, J.	-	360
-/317	Weel, Cornelis Janse van	-	3374
(238)/481	Weert, Emmericus Corneliszn. de	7131	15472
(243)/473	Weeshuis van Steenbergen ³⁶	311	311
146/272	Wesel (Wezel), Adriaan van	151	151
151/379	Wezel, Dominikus van	1367	849
-/453	Wezel, Hendrik van	-	130
18/248	Wezel, Maria van, weduwe van Joannes den Droge (Droogen)	60	53
29	Wijmans, Cornelis, zijn weduwe	342	
206/361	Winter, Pieter de	1200	1055
40	Wit, Anna Catharina de, weduwe van Stefaan van Rooij	2144	
85/395	Wit, Dingeman Jansen de	5452	4681
-/277	Wit, J. H. (Jacobus Hubertus) de ³⁷	-	659
122	Wit, Jacobus de	299	
153	Wit, Jan Janse de	1076	
193/432	Wit, Laurens de	3597	3200
192/302	Wit, Leendert de	1032	932
-/266	Wit, M. (verm. Martien), zijn weduwe (verm. Anna Maria Korst)	-	1010
49	Wit, Martien de	539	
31	With, Thomas de	610	
-/318	Zeegers, Nicolaas	-	47
25/460	Zunderd, Cornelis van ³⁸	422	257

Bijlage: vier voorbeelden van gespecificeerde declaraties

A. De declaratie van Alexander Sigismund van Roman, eigenaar van het landgoed Dassenberg, 23 juli 1797³⁹

29

Op den 24 Maart 1796 is op verzoek van den ondergetekende Eigenaar van den dassenberg, onder Steenbergen; door twee onpartijdige Gebooren Thomas de Witt en Adam Bomer, geformet een Memorie van Schade door de route fundatie in den Jare 1794 en 1795, aldus verwoesacht, dewelke memorie met de verklaring dat zij deelve naar haas best wisten, en in gemoede, zoo laag doentlijk hadden getaxend; met haas handtekening bekrachtigd eenige dagen later aan de Municipaliteit van Steenberg is ingegeven, en waaraan de ondergetekende, zig als nu nog is refererende deelve copieelijk hier te mede steld.

Schade aan twee Gemeten Schaarhoue gelegen aan den dijk naar Steenberg	/ 200 --
Schade in diverse Vakkien, heggien kanten of gevalmeed op circa 3 gemet	/ 300 --
Aan opgaande Boomen 200 stuk	/ 200 --
Een Querkersplantboom 6 Gemet	/ 100 --
Aan den oogst te Velden 2 Gemet	/ 200 --
Aan de Bouwlanden 2 Gemet	/ 50 --
Aan de Weiden 6 Gemeten	/ 50 --
Aan de Riet Vennen	/ 50 --
Aan de Poot moeren	/ 200 --
Een nieuw aangelegde Singel, met de Welste Ruytboommen, en andere plantegien	/ 500 --

Bedragende in totaal een somme van
Achtien honderd en vijftig Guldens

Dassenberg den 23 July 1797 Seven en tachtig
 A. S. van Roman

232

Macht

W. D. D. D.

Ik ondergeteekende Elisabeth van der Burgt
W. D. D. van Peet, autoriseerd der Burgt
C. D. H. eest f. L. omme in Naame en Lidee
van mij ondergeteekende voor de Gerogte van
Steubergen, met Pleemeele Eede te bekreegigen,
dat de opgave van Schade van de geambocade
Lyst gedaen, en door de Pranssen des oorlogs ver-
oorzaekt, na mijn vette Heeten en te goedde
trouw is opschied, houdende het selve van die
Kragt, of het door mij ondergeteekende selve
was verrigt,

Steubergen, den 26 Juli 1797

Elisabeth van der Burgt
W. D. D. van Peet

Memorie en opgave der schen-
 den aan de quaderen van
 Elizabeth van der Burgt, Wed.
 P. H. van Telt, door de Inun.
 datie in het jaer 1796, toe-
 gebracht.

Ten Westen 7 gem: 211 Rodden Land met oudeland, gemeindeest	/	155	2	0
Ten Zuidoost 12 gem: 212 R. woutland aldaar mede gemeindeest	/	120	6	0
Ten Oost 16 gem: 93 R. Bossch ge- gemeindeest	/	680	0	0
Ten Noord 7 gem: Rietveld in den Crabbe, gemeindeest	/	28	0	0
Ten Noordoost 151 Eyke Boomen	/	453	0	0
Ten Zuidoost 121 Bukke Boomen	/	363	0	0
Ten Zuidoost 02. Olme Boomen	/	123	0	0
Ten Noordoost 164 Pisse Boomen	/	328	0	0
Ten Noordoost 585 Mastboomen	/	1316	5	0
en Ten Zuidoost 757 Willige Soorten	/	757	0	0
		<hr/>		
		4323	11	0

Aldus bovenstaande opgave gedaan ingevolge
 last der Municipaliteit van de Stadsbestuurders
 26de July 1796 Elizabeth van der Burgt
 wed. P. H. van Telt

No 1
 55
 wiv. ~~1798~~
 2416
 den 24sten
 van Burgt
 1-3-1798

Memorie en opgave der Landen
 aan de Godesban, Van Elizabeth
 Van der Burgt, wed. P. H. Van
 Bilt, door de Inundatie in het
 jaar 1796, toegebracht.

Ten Bersten, 7 gem: 271 R. Landt mit midland, gemeendacht	144-2-0
Ten Woudan, 12 gem: 212 R. woutland, aldaar meede gemeendacht	120-4-0
Ten Warden de Stoggen en Kantar, op en donke Dunne de twee voorige Parcellen, en verdere Landen, gastaan hebbende, gemeendacht te gem. Epen en een half gemet	680-0-0
Ten Warden, 16 gem: 93 R. Bosch, gem. meendacht	680-0-0
Ten Wistars, 7 gem: Rietveld in de Krah, bel, gemeendacht	28-0-0
Ten Warden, 151 Eiken Boomen	455-0-0
Ten Warden, 121 Buke Boomen	363-0-0
Ten Warden, 82 olene Boomen	123-0-0
Ten Warden, 164 Eiken Boomen	328-0-0
Ten Warden, 585 Mastboomen	1316-0-0
Ten Warden, 757 Welleged Proten	378-10-0
	<hr/>
Aldus Bovenstaande opgave gedaan ingevolge List der Municipaliteit be- noms, Stenbergen, Desd. Maart 1798.	2764-16-

D. De (getranscribeerde) declaratie van Petronella Jacoba van Hoogstraten, weduwe van Zacharias Stuten en eigenaresse van het landgoed Padmos, maart 1798⁴²

Object	Schade in fl.
52 gemeten en 171,5 roeden land in Nieuw Cromwiel ⁴³	2080
6 gemeten en 156 roeden in het Oudland	195
ruim 1 gemet schaarhout in het “juffrouw bosje” in het Oudland, dat geheel gestorven is	150
63 eiken en essen, door het water gestorven ⁴⁴	94
25 à 26 gemeten land (in het Oudland) dat door een gemis aan uitwatering min of meer “bezoopen” had gestaan; hierdoor hadden ook lanen en vijvers schade opgelopen; daarenboven waren enige [wilgen]poten gestorven	30
Totale schade	2549

Noten

- ¹ W.A. van Ham, De vesting Steenbergen en bijbehorende werken, in: J. Sneep e.a. (red.), Atlas van historische vestingwerken in Nederland; Noord-Brabant, Utrecht, 1996, p. 68. De inundatieopdracht werd op 26 juli 1794 's morgens om 11.00 uur verstrekt aan de commandeur van Steenbergen (Schmidt) door C.J. van der Burcht van Lichtenbergh als extraordinaris gedeputeerde van de Raad van State en krachtens een resolutie van deze Raad (Nationaal Archief, arch. Raad van State, inv. 2325, bijlage nr. 10).
Het water bereikte pas eind september 1794 het vereiste peil.
- ² A. Delahaye, De vesting Steenbergen, Zevenbergen, 1972, p. 46.
- ³ De "Representanten van het Volk van Bataafsch Braband" werd als het bestuurscollege van "Bataafsch Braband" formeel (in de Grote Kerk van Breda) geïnstalleerd op 31 december 1795, nadat op 11 juni 1795 een gelijknamig "provisioneel" bestuur in het leven was geroepen; zie: L.P.L. Pirenne, De voorgeschiedenis vanaf de Opstand 1578-1796, in: H.F.J.M. van den Eerenbeemt (red.), Geschiedenis van Noord-Brabant, deel 1, Amsterdam/Meppel, 1996, p. 57.
- ⁴ Markiezenhof Historisch Centrum (MHC), oud-archief gemeente Steenbergen, GAS 900, inv. 2413.
- ⁵ Idem, inv. 2416.
- ⁶ Het is niet geheel duidelijk of de betekenis van "solvit in recipisse" hier goed is begrepen. Mogelijk werd betaald voor een ontvangstbewijs betreffende de schadeaangifte waarmee later (in betere tijden) een claim bij de overheid kon worden gedeponneerd (met dank aan Dr. W.A. van Ham voor het suggereren van deze verklaring).
- ⁷ In veel gevallen zijn op de kohieren de toen gangbare roepnamen genoteerd, niet de formele doopnamen.
- ⁸ MHC, oud-archief gemeente Steenbergen, inv. 2388.
- ⁹ Hij was in Steenbergen in de periode 1754-1770 eigenaar van het landgoed Ekelenberg. In 1768 kocht hij het landgoed Oud-Clingendaal te Wassenaar waar hij in 1769 met zijn gezin ging wonen (J.M.G. Leune, De landgoederen Ekelenberg en Padmos in Steenbergen, Heerhugowaard, 2012, p. 73).
- ¹⁰ Waarschijnlijk is het genoemde bedrag inclusief de schadeverklaringen die hij in opdracht van anderen indiende.
- ¹¹ MHC, oud-archief gemeente Steenbergen, inv. 1333-1337.
- ¹² Idem, inv. 1288 en 1290.
- ¹³ Idem, inv. 1310. In mei 1771 werd het platteland van Steenbergen bevolkt door 2552 personen.
- ¹⁴ Deze declaratie werd ingediend door Emmericus de Weert Cornelisz.. Het is niet duidelijk waarom deze personen gezamenlijk als declaranten zijn vermeld. Kwam dit door een gemeenschappelijk bezit of door hun aanwijzing van een zelfde gemachtigde terwijl de schadeobjecten verschillend waren? Baron Taats van Amerongen bezat grond in het dorp Kruisland (Jaarboek De Ghulden Roos, nr. 15, 1955, p. 118).
- ¹⁵ Het ontvangstbewijs van de betaalde declaratiekosten werd in 1798 ondertekend door Gijsbertus van Baalen. Mogelijk trad hij ook in 1797 op als gedelegeerde van zijn moeder. Gijsbertus van Baalen is waarsch. in Wouw r.k. gedoopt op 7-8-1752. Zijn moeder is Anna Ruys; zij is de in 1798 (en al eerder) vermelde weduwe van Gerardus (Geert) van Balen.
- ¹⁶ Haar declaratie werd ingediend door Emmericus de Weert Cornelisz..
- ¹⁷ Genoteerd werd dat hun zoon (N.N.) de eed aflegde.
- ¹⁸ Mocht N.N. Gallas identiek zijn met Eduard Dirk Gallas (die in Helmond woonde) dan was de eveneens anoniem vermelde weduwe Cornelia Theodora Kumsius (zijn tweede echtgenote).
- ¹⁹ Deze declaratie had mogelijk geen betrekking hebben op het gebouw, maar op de landerijen van de kerk.
- ²⁰ Zijn declaratie werd in 1797 ingediend door Cornelis Johannes van Diepenbeek en in 1798 tekende Arent Nicolaasz. van der Spelt het ontvangstbewijs.
- ²¹ De declaratie werd per procuratie ingediend door Jan Voorbraak.
- ²² Het ontvangstbewijs werd getekend door Christiaan Huijsmans, zoon van Adrianus Huijsmans en Cornelia van Amstel, r.k. ged. Wouw 30-4-1769. Adrianus Huijsmans hertrouwde met Janna van Gaans.
- ²³ Haar declaratie werd ingediend door Christiaan van der Riet.
- ²⁴ Hij is ook omschreven als baron Gerrit Willem van Motman van Landforts (Gemeentearchief Roosendaal, not. arch. Roosendaal, inv. 6950, 11-1-1813). Hij bezat o.m. grond in de polder Kruisland.
- ²⁵ Aangetekend werd dat zijn weduwe was hertrouwd met Cornelis van Campen.
- ²⁶ Zijn zoon Gerardus de Nel tekende voor ontvangst.
- ²⁷ Hij was toen eigenaar van het landgoed Dassenberg.
- ²⁸ Het ontvangstbewijs werd getekend door L. (= verm. Laurentius) Testers.
- ²⁹ Zijn declaratie werd ingediend door Krijn Krijne.
- ³⁰ Petronella Jacoba van Hoogstraten was toen eigenaresse van het landgoed Padmos te Steenbergen. In de opgave van juli 1797 wordt zij nog niet vermeld, terwijl Zacharias Stuten toen reeds overleden was. Hij stierf te Arnhem op 29 juni 1797.
- ³¹ Het ontvangstbewijs werd getekend door Jacobus van Osta.

-
- ³² Gesplitst in bedragen van fl. 2332 en fl. 414.
- ³³ Haar zoon Pieter van Ursel tekende voor ontvangst. Dominicus van Ursel overleed te Roosendaal op 27-10-1796.
- ³⁴ Tot die erven behoorde Sebastiaan Luijks.
- ³⁵ Het ontvangstbewijs werd getekend door Marijnis Aarts.
- ³⁶ Deze declaratie had mogelijk (deels) betrekking op de landerijen van het Weeshuis.
- ³⁷ Vermoedelijk identiek met Jacobus de Wit, vermeld in 1797.
- ³⁸ De declaratie staat op naam van Cornelis van Sundert maar het ontvangstbewijs werd getekend door de echtgenoot van zijn weduwe, Cornelis de Groot.
- ³⁹ MHC, oud-arch. gemeente Steenbergen, inv. 2416.
- ⁴⁰ Idem, inv. 2417.
- ⁴¹ Idem, inv. 2416.
- ⁴² Idem, inv. 2416.
- ⁴³ Dit land behoorde bij het landgoed Padmos.
- ⁴⁴ Aangetekend werd dat deze schade gebaseerd was op een telling van Leendert Delwarel, pachter van de Padmoshoeve.